איפכא איבעי (א) ליה למיתני א"ל איסמייה א"ל לא הכי קתני עשו גומר שלא כדרכה בשפחה חרופה דלא מיחייבי כמערה כדרכה י דשכבת זרע כתיב מתכוין ג) שלא כדרכה בשפחה דפטורין כאינו מתכוין דשכבת זרע כתיב ניעור שלא כדרכה בשפחה דפטורין כישן מ"ט דשכבת זרע כתיב נמצא מתכוין והמערה בשפחה כשאין מתכוין בכל עריות ישן כדרכה כישן דעריות ג) נמצא ניעור שלא כדרכה בשפחה כישן דכל עריות:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו א לו אכלת חלב מביא חטאת ו) ב עד אומר אכל ועד אומר לא אכל אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מביא אשם תלוי (ב) עד ג אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור ס) (ג) שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב (א) א"ר מאיר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו ו) ד מה אם ירצה לומר מזיד הייתי ג) פטור ז) ה אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת ו אכל חלב ודם ופיגול ונותר בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת זה חומר במינין הרבה ממין אחד וחומר במין אחד ממינין הרבה שאם ז אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית ו) אחר בהעלם אחת ממין אחד חייב ח משני מינין פטור: **גמ'** קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת אמרו כמה הויין תרין והוא מה אמר להון אלימא דשתיק ולא קמכחיש להו אלא (ס) שתיקה דתרין הוא דמביא חטאת על שתיקה דחד לא אימא מציעתא עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי(ג) טעמא דמכחיש ליה אבל שתיק מיחייב וכ"ש תרי ס) אלא דקמכחיש להו מני ר"מ היא דאמר הכחשה דבי תרי לאו הכחשה היא אבל לרבנן פטור ומאי קמשמע לן מסיפא שמעת מינה יד) הא קמשמע לן דבר זה מחלוקת ר"מ ורבנן והוא דקמכחיש להו איכא דאמרי אמרו לו ס) נמי חד קרי ליה דתנן ט האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ונישאת ואח"כ בא בעלה תצא מזה ומזה דקי"ל דאפילו בחד ממאי מדקתני סיפא נישאת שלא ברשות מותרת לחזור לו מאי שלא ברשות שלא ברשות בית דין י) (ועד אחד) מכלל דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד אלמא גבי עד אחד קתני אמרו והבא נמי דקתני אמרו לו משמע אפילו עד אחד והוא מאי קאמר אלימא דקא מכחיש ליה מי מייתי והא קתני מציעתא עד אחד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור אלא דשתיק ממציעתא שמע מינה יא) עד אחד אומר כו' טעמא דקא מכחיש ליה אבל שתק מישתק חייב לעולם דלא מכחיש ליה והכי קתני אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת במה דברים אמורים דשתיק אבל מכחיש ליה פטור ומדאורייתא מנלן דלא מכחיש ליה יב) חייב דת"ר ²או הודע אליו חטאתו י ולא שיודיעוהו אחרים יכול אפילו אין מכחישן תלמוד לומר או הודע אליו מכל מקום יג) במאי עסקינן אלימא יד) בתרין ואין מכחישן קרא בעי אלא

הכי קתני עשו כו'. והכי פירוש דברייתא עשו גומר כמערה ומתכוון כשאינו מתכוון והאי דינא הוי בכדרכה ושלא כדרכה כדמפרש יז) הש"ס ומכל מקום קצת קשה אמאי לא תנא ניעור יח) כישן נהדייהו ותנא ליה בתריה דכדרכה ושלא כדרכה יט): **נמצא** מתכוין כו'. קשה אמאי הצריך הש"ס בלישניה דהאי לאו פירוש דברייתא כ) הוא דככר אסיקנא ליה שפיר:

כשאין מתכוין דעריות. כא) פירש הקונטרס כגון שאשתו ואחותו במטה וכסבור לבא על אשתו ונמצא אחותו דפטור ממלקות וחייב חטאת הואיל ונהנה דמתעסק הוא וקשה שהרי בשפחה נמי חייב חטאת כב) כי האי גוונא כג) שהרי מביאין על הזדון כשוגג וא"כ מאי קאמר נמצא מתכוין בשפחה כשאין מתכוין לעריות בכה"ג שוו תרווייהו כד) לכך יש לומר כשאין מתכוין לעריות כגון נפל מן הגג ונתקע דפטור לגמרי דאנוס הוא:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו לו. כה) עד אומר כו) (ג) לו אכל כו'. צ"ל דמיירי שהעידוהו שנים בבת אחת דאי בזה אחר זה הא (ו) כ"מ שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים כז) כיון שנתקבל עדותו תו לא קפדינן בעדות השני שאומר לא אכל וצ"ל דמיירי שהאיש שמעידין בו שותק כח) דאי אמר איני יודע פטור כדנפקא בגמרא כט) או הודע אליו כו' ומסיק דמיירי בעד אחד שאינו יכול לחייבו קרבן וע"כ מיירי ל) שאותו שהעיד עליו אומר איני יודע דאי אמר לא אכלתי פשיטא דעד אחד לא מהימן כדכתיב (דברים יט) לא יקום עד אחד באיש דנראה שאין עד אחד קם רק לשבועה:

ואשה אומרת לא אכל. לא) מכאן משמע דאשה מהימנא טפי מגולן שהרי גבי גולן משמע דלא אמרי' שתיקה כהודאה כדאמרינן לב) (קדושין דף סו.) אי מהימנא לך דלא גולנא הוא זיל אפקה לג) ואע"ג דשתקה אלמא לא אמרינן שתיקה כהודאה דמיא ועובדא הוה לד) ההוא שמא דהוה מסדר מתנייתא קמי לה) דרב ששת כו' אתא חד גברא ואמר שאשתו זינתה וקא אמר אי מהימנא לך דלאו גולנא הוא זיל אפקה והכא אי שתיק מהימנא האשה: **עד** אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור. והוא הדין אם אמר איני יודע כמו שפירשתי: **שאם** אכל בחצי זית וחזר ואכל בחצי זית ממין אחד חייב משני מינין פטור. לו) וא"ת והא אמרינן בפ' קדשי מזבח (מעילה יז:) הפיגול והנותר אין מצטרפין וקא אמר בגמרא לא שנו אלא לז) לטומאת ידים אבל לאכילה מצטרפין וי"ל דהתם לח) לענין מלקות אי נמי לענין שאם יפלו לקדירה אחת מצטרפין לתת טעם דהא שם אחד הוא דליכא אלא חד לאו אתרווייהו אבל הכא מיירי לדין חיוב קרבן: **אימא** מציעתא עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי כו'. והוא הדין דמאי מייתי מרישא עד אומר אכל ועד אומר לא אכל ומביא אשם תלוי טעמא דאמר עד אחד לא אכל הא לאו הכי חייב חטאת דשתיקה כהודאה דמיא דע"כ מיירי דשתק דאי מכחיש ליה פטור לגמרי ואפילו אומר איני יודע כמו שפירשתי:

לט) **אלא** דקא מכחיש להו ומני ר"מ היא. דליכא למימר דמיירי כשאמר איני יודע דפשיטא דחייב דלאוי יודע גבי תרי עדים הויא כשתיקה:

אלא

תוספות דבר זה מחלוקת ר"מ ורבנן. תימה למאי איצטריך לאשמועינן גרסא אי דליכא סתם ואחר כך מחלוקת פשיטא דיחיד ורבים הלכה כרבים: **מכלל** דרישא ברשות ב"ד ועד אחד. דבשני עדים לא צריך רשות ב"ד:

חייב כגומר שלא כדרכה מ) חייב כבכדרכה דמשכבי אשה כתיב (ויקרא יח): **נמצא מתכוין ומערה בשפחה.** שהערה בה בכוונה פטור דהערלה בשפחה פטור (ה) כשאינו מתכוין דעריות. הערלה פלוגתא היא (בסנהדרין בארבע מיתות)(מ) (דף נה:) איכא למ"ד הערלה זו נשיקה ואיכא למאן דאמר זו הכנסת עטרה:

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה

אמרו לו. מפרש בגמרא: **אם הביאוהו כו'.** כגון אם העידו בו שהרג את הנפש: **אם ירצה לומר מזיד הייתי.** אם היה רוצה לפטור עצמו בשקר היה יכול לומר מזיד היה ומזיד פטור: **גמ' ר"מ היא.** דאמר אם הביאוהו שנים כו': **מאי קמשמע לן הא מסיפא שמעינן לה.** דקתני שנים אומרים אכל כו': **הכי קאמר סיפא דבר זה.** שנינו למעלה אמרו לו אכלת כו' מביא חטאת לאו דברי הכל היא אלא מחלוקת ר"מ וחכמים שרבי מאיר אומר אם הביאוהו שנים כו' וחכמים אומרים כו' וסיפא מפרש לרישא: **איכא דאמרי.** הכי פריך הש"ס אמרו משמע חד כו': **מותרת לחזור לו.** לראשון ועל פי עדים שאמרו לה שנים מת בעליך ולפיכך מותרת לראשון שהרי אנוסה היא ששנים אמרו לה דאנוס בישראל שרי: **מכלל דרישא.** דקתני תצא מזה ומזה שנשאת ברשות ב"ד ועד אחד דהוה לה למידק יפה אם מת דהאי דשריוה רבנן לאנסובי על פי עד אחד משום דדייקא ומנסבא דמתוך חומר שהחמרת עליה בסופה דתצא מזה ומזה הקלת עליה בתחלתה כדאמר במסכת יבמות (דף פח.) ואמטו להכי נשאת על פי עד אחד והיא גופה לא דייקא ולאישתכח דלא מת תצא מזה ומזה כדאמרינן במסכת סוטה (דף כח:) ונטמאה ונטמאה(ס) שני פעמים אחד לבעל ואחד לבועל: **לעולם דלא מכחיש ליה.** ומתניתין הכי קתני אמרו לו מו) [כו'] כד"א בשותק אבל מכחישו כגון עד אמר אכל והוא אמר לא אכלתי פטור: **הודע אליו.** משמע מעצמו ולא שיודיעוהו אחרים:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה ג:
ב ב מיי' שם פ"ט הלכה ג:
ג ג ד מיי' שם פ"ג הלכה א:
ד ה מיי' שם פ"י הלכה א:
ה ו מיי' שם הל' א ד:
ו ז מיי' שם הלכה א:
ז ח מיי' שם הלכה ו:
ח ט מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה ה טוש"ע אה"ע סי' יז סעיף נו:

◆

תורה אור השלם

1. ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי לא חפשה: ויקרא יט כ
2. או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא: ויקרא ד כח

◆

מוסף רש"י

איסמייה. אסור גרייסא זו מגירסתי (ב"מ ב:). כשאין מתכוין. כלה תוס' כאן בשם רש"י.

הדרן עלך ארבעה מחוסרי כפרה.

עד אומר אכל. אכלת חלב בשוגג ותחייב אתה קרבן (קדושין סה:). שנים אומרים אכל. חלב שוגג (ב"מ ג.). מזיד הייתי. הרי זה נאמן לפטור עצמו מקרבן, דאין עדים מאי להתמיהו כאן, שלכך אי אמר נמי לא אכלתי נאמן (יבמות פז:). דמה לי לשקר (ב"מ ג.). תצא מזה ומזה. כשאר אשת איש שזינתה, דהא לאו אנוסה היא, ואע"ג דהימנוהו רבנן לעד אחד בלבד משום עיגונא, טעמא מאי משום דהיא גופא דייקא עד דידעה בקושטא ומינסבא, והא דלא דייקא קנסי לה (יבמות פח:).

◆

שיטה מקובצת

א] איבעי לך למיתני: ב] מתכוין בשלא כדרכה בשפחה דלא מחייב כשאין מתכוין כדרכה דפטור דשכבת זרע כתיב נער

מסורת הש"ס

א) יבמות פז: [קדושין סה:], ב) [יבמות פח: כ"מ ג:], ג) [במשנה שבמשניות ליתא], ד) שבת עא., ה) יבמות פז:, ו) [יבמות ליתא אלא בעדים], ז) [קידושין סו: יבמות פז:], ח) [יבמות הבאה על יבמתו], ט) [במדבר ה], י) בפירוש רש"י שלפנינו ליתא, כ) [עי' רש"ש], ל) [צ"ל לא], מ) [יבמות פח:], נ) עי' נפה"ש, ס) אולי צ"ל שאמר, ע) צ"ל דמר שמואל, פ) עי' נפה"ש.

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין אמר ר"מ: (ב) שם אלא על שתיקה דתרין: (ג) שם לא אכלתי פטור טעמא דמכחיש: (ד) שם באמת תניא והא קתני תא"מ וניע גי' רש"י הכי קאמר סיפא: (ה) רש"י ד"ה נמצא כו' פטור כמו שאינו מתכוין: (ו) תוס' ד"ה עד אומר אכל וכו' דאי בזה אחר זה הא אמר עולא כל מקום:

◆

רבינו גרשום

מה יום כולו רצוף אף ששים כולן רצופין. כלומר דאין משלימין לאחר מיכן: מי אית להו לרבנן